

2. Ilustre V., López A. M., Moely B. E. Conceptualizing, Building, and Evaluating University Practices for Community Engagement. *Journal of Higher Education Outreach & Engagemen.* 2012. Vol. 16. No. 4. P. 129–165.

Максимів Ю.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

РОЗШИРЕНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИКА ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

На шляху до практичної реалізації циркулярної економіки важливе значення має механізм розширеної відповідальності виробника, який активно розвивається в країнах Європи з 1990 року. Саме тоді, шведський вчений Томас Ліндквіст запропонував концепцію “розширеної відповідальності виробника”, яка сформувалась за результатами практичних дій в управлінні відходами в контексті запобігання їх утворення в Німеччині, Франції, Швеції, Бельгії.

Уряди європейських країн, зіткнувшись із необхідністю вирішення проблеми управління відходами, дійшли висновку про те, що покласти відповідальність за фазу після споживання певних товарів на виробників може бути одним із варіантів виходу із ситуації з постійним зростанням відходів. Розширена відповідальність виробника (РВВ) - це політичний підхід, згідно з яким виробники отримують значну відповідальність - фінансову та/або фізичну - за обробку або утилізацію продуктів, що споживаються. Призначення такої відповідальності стимулювати запобігання відходам у джерелі їх утворення, сприяти розробці продукту дружнього до навколишнього середовища та підтримувати досягнення державних цілей щодо переробки та управління матеріалами [1].

У Європейському Союзі прийнято Директиви, якими керуються всі держави-члени, але попри це практична реалізація РВВ є на різних рівнях і має свої особливості, що зумовлено роллю зацікавлених сторін в цьому процесі й місцевої влади зокрема, індивідуальною чи колективною реалізацією РВВ, механізмів фінансування, наявних стимулів тощо. В Україні впровадження РВВ є на початковій стадії свого розвитку, але правові основи вже закладаються. Прийнято низку рамкових нормативних документів, таких як Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, Національний план управління відходами до 2030 року, а наближення законодавства України до європейських норм (Директива 2008/98/ЄС про відходи, Директива 1999/31/ЄС про полігон відходів, Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди) зумовлює необхідність прийняття Закону України “Про управління відходами” [2] в проекті якого закладено основи системи розширеної відповідальності виробника. Зокрема, передбачено що система РВВ включає: приймання та збирання від кінцевих

споживачів відходів, що утворилися внаслідок використання продукції, а також подальше управління цими відходами та фінансову відповідальність за таку діяльність; інформування утворювачів відходів від продукції, на яку поширюється система розширеної відповідальності виробника, про заходи, які вони можуть здійснювати з метою запобігання утворенню відходів, їх придатності для підготовки до повторного використання та рециклінгу, про наявні системи для приймання та роздільного збирання відходів, що утворилися внаслідок використання продукції; здійснення заходів з розроблення продукції та її складових (компонентів) з урахуванням мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище, зменшення обсягів утворення відходів у процесі її виробництва та використання, виробництво довговічної продукції, придатної для ремонту та повторного використання, а також максимальне залучення у виробництво великих обсягів вторинної сировини [2].

Дослідження вчених [3, с. 478] показало, що там, де місцеві органи влади брали участь у розробці та впровадженні національних систем, використовували існуючу “інфраструктуру” відходів та визначали ролі для виробників та місцевих органів влади, результати були значно позитивнішими, ніж у випадках, коли місцева влада мала обмежену участь. Як видно з суті РВВ, для ефективної практичної реалізації цієї системи в Україні потрібна співпраця між територіальними громадами та господарюючими суб’єктами, які функціонують в межах неї і є утворювачами певних видів відходів. Тобто розширена відповідальність виробника має стати свого роду розширеною відповідальністю територіальної громади!

Інформаційні джерела

1. OECD. Extended Producer Responsibility: A Guidance Manual for Governments, OECD Publishing, Paris, 2011
<https://doi.org/10.1787/9789264189867-en>
2. Проект Закону України “Про управління відходами” № 2207-1-двід 04.06.2020р. URL:
https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69033
3. Rachel Cahill, Sue M Grimes, David C Wilson. Extended producer responsibility for packaging wastes and WEEE – a comparison of implementation and the role of local authorities across Europe. Waste Management & Research 29(5). pp. 455–479.